

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยมีวัฒนธรรมการอบรมสั่งสอนบุตรให้มีกิริยามารยาทเรียบร้อยงดงาม เป็นกุลสตรี แต่งกายมิดชิด ไม่เป็นที่ล่อตาล่อใจเพศตรงข้าม รักนวลสงวนตัว อดเปรี้ยวไว้กินหวาน หรืออย่าชิงสุกก่อนห่าม

สังคมไทยรับเอาอารยธรรมตะวันตกเข้ามาเป็นเวลานาน ทั้งความเจริญก้าวหน้าของการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร และการเดินทางที่สะดวกรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้การรับ-ส่งข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมตลอดจนการรับรู้ข่าวสารสถานการณ์ต่าง ๆ ในโลกใบนี้เป็นไปอย่างรวดเร็วชนิดที่เรียกว่านาทีต่อนาที

การเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่งผลกระทบต่อเยาวชนทั้งในทางที่เป็นคุณและเป็นโทษ โดยเฉพาะที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่บุตรในสังคมไทย ดังนี้

จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี ๒๕๕๖ แสดงให้เห็นสภาพปัญหาที่เกิดจากการใช้อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง ๑๕-๒๔ ปี มีสัดส่วนสูงกว่ากลุ่มอื่น จากร้อยละ ๕๑.๙ ในปี ๒๕๕๔ เป็นร้อยละ ๕๘.๔ ในปี ๒๕๕๖^๑ การสนทนาออนไลน์ (Chat) เพิ่มขึ้นเกือบ ๑๐ เท่าจากร้อยละ ๑.๖ ในปี ๒๕๕๑ เป็นร้อยละ ๑๓.๘ ในปี ๒๕๕๓ นอกจากนี้ ยังเป็นสาเหตุที่อาจนำวัยรุ่นไปสู่การถูกล่อลวง หรือชักชวนกันออกไปแหล่งอบายมุขได้ง่าย ๆ มีวัยรุ่นอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี ถึงร้อยละ ๘.๙ ที่นิยมเที่ยวผับ/สถานเริงรมย์ ซึ่งถือเป็นแหล่งมั่วสุมที่หนีไม่พ้นเรื่องของการดื่มสุรา สูบบุหรี่ หรือต่อยด้วยการมีเพศสัมพันธ์กัน จนนำไปสู่ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร เกิดเป็นปัญหา “แม่วัยรุ่น” ตามมาได้ การติดเชื่อโรคทางเพศสัมพันธ์ แม้จะมีกฎหมายห้าม แต่เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายยังไม่จริงจังนัก

การสำรวจสภาวะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต พ.ศ. ๒๕๕๑ พบว่า วัยรุ่นอายุ ๑๓-๒๔ ปี ร้อยละ ๒๘ มีพฤติกรรมเที่ยวกลางคืน และร้อยละ ๑๕.๒ เป็นการเที่ยวผับ/สถานเริงรมย์ การสำรวจอนามัยการเจริญพันธุ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ แม้จะพบว่าวัยรุ่นไทยที่มีอายุ ๑๕-๒๔ ปี ร้อยละ ๓๑.๔

^๑ ภทริกา วงศ์นันต์นันท์, ร.ท.หญิง, “พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน”, วารสารพยาบาลทหารบก, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๓): ๑๕๗.

เคยใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ แต่กลับมีแนวโน้มลดลงเมื่ออายุเพิ่มขึ้น กล่าวคือวัยรุ่นอายุ ๑๕-๑๙ ปี เคยใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ ๔๒.๐ ลดลงเหลือร้อยละ ๒๘.๔ ในกลุ่มอายุ ๒๐-๒๔ ปี จึงเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เพราะการที่เยาวชนเหล่านี้เริ่มมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย โดยไม่ป้องกัน จะส่งผลให้เกิดปัญหา “แม่วัยรุ่น” ตามมาได้^๒

ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้หญิงได้รับทั้งโอกาสในการศึกษาที่สูงขึ้น สามารถทำงานนอกบ้าน พึ่งพาตัวเองได้มากขึ้น ไม่เหมือนในสมัยก่อน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงสมัยใหม่พอใจที่จะอยู่เป็นโสดมากขึ้น ส่งผลให้เกิดของคนไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข ระบุว่า อัตราเกิดต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน ลดลงจาก ๑๓.๐ คน ในปี ๒๕๔๘ เหลือ ๑๒.๑ คน ในปี ๒๕๕๒ แต่ประเด็นที่น่าสนใจ คือ อายุแรกสมรสของหญิงไทยกลับลดลงทั้ง ๆ ที่ควรจะเพิ่มขึ้น และยังพบว่า การคลอดของหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปี เทียบกับหญิงที่คลอดบุตรทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๓.๙๗ ในปี ๒๕๔๘ เป็นร้อยละ ๑๕.๖๖ ในปี ๒๕๕๒ แสดงว่าจำนวนวัยรุ่นไทยหรือแม่วัยใสมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง^๓

นอกจากนี้การสำรวจอนามัยการเจริญพันธุ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ พบว่า มีผู้หญิงในกลุ่มอายุ ๑๕-๑๙ ปีถูกทำร้ายมากที่สุดคือ ร้อยละ ๖.๓ ซึ่งอาจแสดงถึง การมีคู่อตั้งแต่อายุยังน้อย มีความไม่พร้อม และวุฒิภาวะไม่มากพอกับการใช้ชีวิต^๔

สภาพการณ์ดังที่กล่าวมาล้วนเป็นปัจจัยที่สามารถนำไปสู่ประเด็นปัญหาใหญ่ในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง “การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” ซึ่งจัดเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติ เนื่องจากเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างในสังคม กระทั่งด้านร่างกาย และจิตใจ โดยที่วัยรุ่นเองก็ยังไม่มีความพร้อมไม่ว่าจะเป็นร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม จึงนำไปสู่ปัญหาต่อเนื่องทั้งต่อตนเอง และต่อคนในครอบครัว ผลกระทบดังกล่าวสร้างความบอบช้ำให้กับชีวิตตนเอง และคนรอบข้างอย่างมากมาย บางรายถึงขั้นสูญเสียชีวิต บ้างเสียอนาคต บ้างนำไปสู่ความผิดพลาดต่าง ๆ ที่เพิ่มตามมาอีกมากมาย แทนที่จะได้เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

หลายฝ่ายมีความเห็นว่า ครอบครัวมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานนี้ โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูให้เป็นผู้มีจิตสำนึกควบคู่กับความเจริญเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพทั้งความรู้ คุณธรรม และจริยธรรม รู้เท่าทันและเข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

^๒ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, **วัยรุ่น.....วัยใสกับวาเลนไทน์**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/citizen/news/news_valentine.jsp [๖ สิงหาคม ๒๕๕๕].

^๓ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, **หญิงยุคใหม่.....ปัญหาที่ทำนาย**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/citizen/news/news_womenProb.jsp [๖ สิงหาคม ๒๕๕๕].

^๔ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, **หยุด!.....ทำร้ายผู้หญิง.....กันเถอะ**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/citizen/news_woman.jsp](http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/citizen/news/woman.jsp) [๗ สิงหาคม ๒๕๕๕].

สามารถประเมินสถานการณ์ และปรับท่าทีพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต ทั้งเพื่อประโยชน์ตน ประโยชน์ต่อผู้อื่นในสังคม ด้วยการเป็นสมาชิกของสังคมที่ร่วมสร้างสังคมที่น่าอยู่ต่อไปได้ในอนาคต

มารดา คือ ผู้มีบทบาทที่สำคัญ ทั้งในฐานะผู้ให้กำเนิด คอยเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน เป็นบุคคลแรกที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับบุตร เป็นทั้งครู เพื่อน และแบบอย่าง เป็นผู้เฝ้าพุ่มพักทะนุถนอม ดูแลเอาใจใส่ในทุกด้าน และเป็นผู้ปลูกเมล็ดพันธุ์แห่งสติปัญญาคนแรกที่ใกล้ชิดที่สุด เป็นผู้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการปลูกฝังการรู้จักคิด ความเข้าใจเหตุเข้าใจผล และรู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน การอบรมสั่งสอนบุตรในยุคปัจจุบัน จำเป็นต้องสอนให้เป็นไปอย่างสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ดำเนินไปอยู่ตลอดเวลา ต้องให้บุตรรู้จักประเมินเหตุการณ์อย่างรอบด้านด้วยสติปัญญา การสร้างมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่ดีจึงต้องรู้จักตั้งเงื่อนไขต่าง ๆ เข้ามาเชื่อมโยงกัน ให้รู้จักการใช้เหตุผลในการคิดได้ด้วยตนเอง

ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ปรากฏเรื่องที่มีการดาบิดาอบรมสั่งสอนบุตร เช่น ธนัญชัยเศรษฐี อบรมสั่งสอนนางวิสาขา^๕ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอรายละเอียดศึกษาวิธีการประยุกต์ใช้ต่อไป หรือที่ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีใช้อุบายวิธีส่งบุตรไปศึกษาฟังธรรมที่วัด จนบุตรบรรลุธรรม^๖ ซึ่งแม้อนาถบิณฑิกเศรษฐีใช้อุบายวิธีกับบุตรชาย ก็สามารถประยุกต์มาเป็นวิธีการใช้กับบุตรได้ในสังคมไทยปัจจุบัน

วิธีประยุกต์หลักธรรมมาใช้ ตัวอย่างเช่น มารดาบิดาประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีงามแก่บุตรธิดา นอกจากนี้มารดาบิดาผู้ได้ศึกษาจนมีความรู้ในทางธรรม ก็สามารถอบรมสั่งสอนให้โอรสบุตรธิดาได้ มารดาบิดานั้น เชื่อว่า เป็นอาจารย์คนแรกของบุตรธิดา ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “คำว่า บุรพจารย์ นี่เป็นชื่อของมารดาบิดา”^๗ การที่มารดาบิดาอบรมสั่งสอนบุตร หรือปฏิบัติตามหลักทิศหกต่อบุตรธิดานั้น จัดว่าได้กระทำการป้องกันในทิศทั้งหลายให้บุตรธิดา ดังหลักทิศหกที่อาจารย์พึงปฏิบัติต่อศิษย์ ข้อความว่า อาจารย์ย่อมอนุเคราะห์ศิษย์ด้วย (๑) แนะนำให้เป็นคนดี (๒) ให้เรียนดี (๓) บอกความรู้ในศิลปวิทยาทุกอย่างด้วยดี (๔) ยกย่องให้ปรากฏในมิตรสหาย (๕) ทำความป้องกันในทิศทั้งหลาย^๘

มารดาบิดาในฐานะเป็นอาจารย์คนแรกของบุตรธิดานั้น แม้จะมีได้เป็นครูอาจารย์ของบุตรธิดาโดยตรง ส่วนมากก็แนะนำให้บุตรธิดาเป็นคนดี ให้เรียนดี คือ ในสังคมปัจจุบัน มีสถาบันการศึกษาที่ติมีชื่อเสียงอยู่ไหน ก็พาบุตรธิดาไปสมัครเข้าเรียน บอกความรู้ในศิลปวิทยาทุกอย่างด้วยดี คือ พาไป

^๕ ศึกษารายละเอียดใน พ.ร.บ. (ไทย) ๑/๓๓๒.

^๖ ศึกษารายละเอียดใน พ.ร.บ. (ไทย) ๒/๑๘๐-๑๘๒.

^๗ อัง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๖๓/๑๐๗.

^๘ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๘/๒๑๓.

แสวงหาสถานศึกษา จัดซื้อหาตำรามาให้ศึกษา ยกย่องบุตรธิดาให้เป็นที่รู้จักกันในสังคม ทำความป้องกันในทิศทั้งหลาย เมื่อมารดาบิดาได้ทำหน้าที่ของตนตามหลักทิศหกนี้แล้ว ก็ถือว่าเป็นผู้ทำการป้องกันให้บุตรธิดาเป็นอยู่อย่างรอดปลอดภัย

จากที่ผู้วิจัยกล่าวมานี้ ถือว่าเป็นวิธีการประยุกต์หลักธรรมมาสำหรับมารดาบิดาใช้อบรมสั่งสอนบุตรธิดา ซึ่งหลักธรรมที่จะนำมาประยุกต์ใช้อบรมสั่งสอนบุตรธิดานั้น ยังมีอีกมาก ผู้วิจัยจะได้ศึกษารายละเอียดแล้วนำเสนอตามความเหมาะสมแก่ยุคสมัยและเหตุการณ์ที่เป็นไปในสังคมปัจจุบัน

ดังนั้น แนวทางการอบรมสั่งสอน การเอาใส่ใจดูแลอย่างใกล้ชิด ตลอดจนการชี้แจงทำความเข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้บุตรได้ดำเนินชีวิตไปในทิศทางที่ถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดปัญหากับตนเองและสังคม จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่ง

ผู้วิจัยเห็นว่า หลักธรรมในพระพุทธศาสนามุ่งพัฒนามนุษย์เป็นหลัก และพัฒนาพร้อมกันไปทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านความประพฤติ (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) และด้านปัญญา หรือพูดอีกอย่างหนึ่งคือ พัฒนาทั้งภายนอกและภายใน อันเป็นการพัฒนาเพื่อประโยชน์และความสุขแก่บุคคล ครอบคลุมทั้งประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์ในภายหน้า และประโยชน์อย่างยิ่ง จึงน่าที่จะได้ศึกษา ทำความเข้าใจ และนำหลักธรรมต่าง ๆ มาเป็นแนวทางและประยุกต์เพื่อใช้ในการอบรมสั่งสอนบุตร

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุตรในสังคมไทยปัจจุบัน
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ใช้ในการอบรมสั่งสอนบุตร
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาวิธีประยุกต์หลักธรรมมาใช้ในการอบรมสั่งสอนบุตร

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือพระไตรปิฎก และข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) คือคัมภีร์อรรถกถา และฎีกา พร้อมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ และสรุป

๑.๔ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น หมายถึง การตั้งครรภ์ของสตรีที่มีอายุน้อยกว่า ๒๐ ปี

บุตร ตามความหมายในงานวิจัยนี้ หมายถึง บุตรที่อยู่ในปกครองดูแลของมารดา

การเลี้ยงดูบุตร หมายถึง การอบรมสั่งสอนบุตรให้ตั้งมั่นในคุณงามความดี

วิธีประยุกต์หลักธรรมมาใช้ หมายถึง ประยุกต์หลักธรรมที่ผ่านการศึกษาของผู้วิจัยแล้วประยุกต์มาใช้อบรมสั่งสอนบุตรได้ตามเหมาะสม

สภาพปัญหา หมายถึง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุตรในเรื่องพฤติกรรมทางเพศ ความรุนแรง การใช้สารเสพติด และการใช้จ่ายเงินเกินตัวหรือการใช้ชีวิตโดยปราศจากทิศทาง จากงานวิจัย หรือ ตำราอื่น ๆ

๑.๕ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ก. เอกสาร

๑.๕.๑ **พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)** รวบรวมหลักธรรมไว้ใน “ธรรมานุชีวิต: พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม”^๙ ล้วนเป็นหนทางสู่ความสุข ให้ง่ายแก่การศึกษาปฏิบัติ ทำให้เกิดสติปัญญา ในการดำเนินชีวิตในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ด้วยความไม่ประมาท เป็นผู้มีคุณธรรมที่ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขโดยแท้จริง

๑.๕.๒ **ปรีชา ช้างขวัญยืน** เสนอแนวคิดอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในคัมภีร์ศาสนาทางตะวันออกที่สำคัญ และคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องใน “สตรีในคัมภีร์ตะวันออก”^{๑๐} ถึงชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยของชายหญิง สำนึกในหน้าที่ ความเมตตากรุณาต่อกัน มีปรัชญาแห่งการให้และการคิดถึงผู้อื่น แตกต่างกับปรัชญาตะวันตกที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์เป็นเรื่องอำนาจ

๑.๕.๓ **ปรานี วงษ์เทศ** อธิบายและทำความเข้าใจความแตกต่างของบทบาททางเพศของผู้หญิงและผู้ชาย ทั้งที่มาของสถานภาพที่เป็นรองของผู้หญิงใน “เพศและวัฒนธรรม”^{๑๑} ความจำเป็นในการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม วัย ชนชั้น และชาติพันธุ์ของผู้หญิงในแต่ละสังคมเพื่อจะทำความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างและบทบาททางเพศ อีกทั้งความเชื่อและอิทธิพลทางศาสนามีผลให้เกิดอคติเรื่องความเหลื่อมล้ำทางเพศ ถ่ายทอดสืบต่อไปในรุ่นต่อไปอย่างต่อเนื่อง

๑.๕.๔ **ศาสตราจารย์ (พิเศษ) เรืองอุไร กุศลาลัย** อธิบายถึงบทบาทและความสำคัญของสตรีในสมัยพุทธกาลไว้ใน “สตรีในวรรณคดีพุทธศาสนา”^{๑๒} ที่มีบันทึกในวรรณคดีทางพระพุทธศาสนาให้เห็นลักษณะการแต่งงาน อาชีพ ลักษณะบทบาทและความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่นนางวิสาขา นางขุชชุตตรา

^๙ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **ธรรมานุชีวิต: พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๕๔).

^{๑๐} ปรีชา ช้างขวัญยืน, **สตรีในคัมภีร์ตะวันออก**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑).

^{๑๑} ปรานี วงษ์เทศ, **เพศและวัฒนธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๔๔).

^{๑๒} เรืองอุไร กุศลาลัย, **สตรีในวรรณคดีพุทธศาสนา**, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งแสงการพิมพ์, ๒๕๓๕).

๑.๕.๕ วคิน อินทสระ แสดงจริยาของสตรีไว้ใน “ลีลากรรมของสตรีสมัยพุทธกาล”^{๑๓} ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับพระพุทธองค์และภิกษุสงฆ์ สตรีเหล่านี้เป็นผู้มีศรัทธา มีศีล มีจริยาวัตรอันงาม และมีปัญญา เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก

๑.๕.๖ นพมาศ อึ้งพระ กล่าวถึงวิกฤตทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทยไว้ใน “วิกฤตทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทย”^{๑๔} ว่า ความอ่อนต่อโลก และขาดประสบการณ์ ทำให้วัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์อาจต้องเผชิญปัญหา ซึ่งที่ร้ายแรงที่สุดคือโรคเอดส์ การหาความรู้เพื่อป้องกันตนเอง และเตรียมการจัดการกับอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับการมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับตัวและป้องกันตนเอง

๑.๕.๗ ปาริชาติ นนทกานันท์ ได้ศึกษาเรื่องสตรีในพุทธปรัชญาและพิจารณาความสัมพันธ์แนวความคิดนี้กับหลักธรรมบางอย่างในพุทธศาสนา ทั้งวิเคราะห์บทบาทของพุทธศาสนาในการเปลี่ยนแปลง และยกระดับสถานภาพสตรีในด้านต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวความคิดเกี่ยวกับสตรีในพุทธปรัชญา”^{๑๕} แสดงให้เห็นว่า พุทธศาสนามีส่วนในการยกระดับสถานภาพของสตรี และสตรีก็แตกต่างจากบุรุษ เหนือกว่าและด้อยกว่าในบางด้าน โดยศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์เป็นหลัก มิได้นำแนวคิดตะวันตกมาวิจารณ์ หรือเชื่อมกับปัญหาสตรีในสังคมปัจจุบัน

ข. งานวิจัย

๑.๕.๘ เปรม หิมจันทร์ กล่าวไว้ใน “บทบาทของสตรีในวรรณคดีบาลี”^{๑๖} สรุปว่าพระพุทธศาสนายกย่องให้คุณค่าและยอมรับความสามารถ บทบาทอันดีงามของสตรี อีกทั้งยอมรับว่าสตรีก็สามารถเข้าถึงอุดมคติสูงสุดของพระพุทธศาสนาได้

๑.๕.๙ ศศิวรรณ กำลังสินเสริม เสนอในวิทยานิพนธ์เรื่อง “พุทธกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตยุคบริโภคนิยม”^{๑๗} ว่า วัฒนธรรมบริโภคนิยมทำให้คนไทยเคลื่อนออกจากศีลธรรม เพื่อให้สังคมไทยมีวิถีชีวิตที่อุดมด้วยปัญญา พึงพาตนเองได้อย่างมีความสุข ความพอดี มีภูมิคุ้มกัน

^{๑๓} วคิน อินทสระ, ลีลากรรมของสตรีสมัยพุทธกาล. (กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์, ๒๕๒๕).

^{๑๔} นพมาศ อึ้งพระ, วิกฤตทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี. พรินท์ (๑๙๙๑) จำกัด, ๒๕๕๕).

^{๑๕} ปาริชาติ นนทกานันท์, “แนวความคิดเกี่ยวกับสตรีในพุทธปรัชญา”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาปรัชญา, (บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓).

^{๑๖} เปรม หิมจันทร์, “บทบาทของสตรีในวรรณคดีบาลี”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑.

^{๑๗} ศศิวรรณ กำลังสินเสริม, “พุทธกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตยุคบริโภคนิยม”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกรอบตัวและภายในจิตตนได้อย่างชัดเจน คนไทยต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิดหรือกระบวนทัศน์ ด้วยการนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้อย่างจริงจังจนสามารถฝังรากลึกลงในจิตตนจนเป็นลักษณะนิสัยใฝ่ดี มีสัมมาทิฐิ เพื่อให้เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนวิถีชีวิตเข้าสู่กระบวนการพัฒนาชีวิตตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา ตามสมควรแก่เพศภาวะและฐานะของตน

๑.๕.๑๐ คณะกรรมการการสาธารณสุข วุฒิสภา นำเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง “ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น”^{๑๘} เกี่ยวกับสถานการณ์ ปัญหา สาเหตุ และผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ตลอดจนแนวทางป้องกัน และการแก้ไขปัญหามาจากการสัมมนา แล้วสรุปทำเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว นำเสนอต่อรัฐบาล

๑.๕.๑๑ แพทย์หญิงเบญจพร ปัญญา ยัง ได้รวบรวมนำเสนอข้อมูลในทุกประเด็นไว้ใน “การทบทวนองค์ความรู้ : การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น”^{๑๙} เกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โดยเฉพาะกลุ่มอายุ ๑๕-๑๗ ปี ทั้งในแง่การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาค่าการตั้งครรภ์ไม่พร้อมที่เกิดขึ้น โดยหวังว่าหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

๑.๖ วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร (Documentary Investigation) ซึ่งมีลำดับดังต่อไปนี้

๑.๖.๑ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจริงที่ได้บันทึกไว้ในเอกสารชั้นปฐมภูมิจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เพื่อตั้งประเด็นปัญหา

๑.๖.๒ ศึกษาวิเคราะห์ข้อธรรมที่เกี่ยวข้องจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ โดยวิธีเก็บข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกแปลภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ คัมภีร์อรรถกถา

๑.๖.๓ เรียบเรียง สรุป และเสนอแนะข้อมูลเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมไทยต่อไป

^{๑๘} คณะกรรมการการสาธารณสุข วุฒิสภา, “ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น”, รายงานการพิจารณาศึกษา, (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักกรรมการ ๓, ๒๕๕๒).

^{๑๙} เบญจพร ปัญญา ยัง, แพทย์หญิง, การทบทวนองค์ความรู้: การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น, (กรุงเทพมหานคร: กลุ่มที่ปรึกษากรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๕๓).

๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้รับ

- ๑.๗.๑ ทำให้ทราบสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุตรในสังคมไทยปัจจุบัน
- ๑.๗.๒ ทำให้ทราบหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ใช้ในการอบรมสั่งสอนบุตร
- ๑.๗.๓ วิธีประยุกต์หลักธรรมมาใช้ในการอบรมสั่งสอนบุตร